

Rots en water

Doel

De algemene doelstelling van Rots en Water is om jongeren te begeleiden en te sturen in hun sociaal-emotionele en mentale ontwikkeling. Een meer specifiek doel is jongens te leren omgaan met andermans en eigen macht, kracht en onmacht. In die zin leren de jongens zich te verdedigen tegen verschillende vormen van geweld en tegelijkertijd oog en gevoel te krijgen voor eigen grensoverschrijdend gedrag.

Doelgroep

Rots en Water was aanvankelijk bedoeld voor uitsluitend jongens, die problemen ondervinden bij hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Deze problemen uiteten zich in onbeheerst en grensoverschrijdend gedrag en in het onvermogen zich tegen geweld te verdedigen. In de huidige vorm van 14 lessen is R&W geschikt voor jongens vanaf negen jaar. De laatste zes lessen zijn, vanwege de thema's - seksualiteit, zelfverwezenlijking en spiritualiteit - beter geschikt voor jongens vanaf ongeveer 14 jaar (Ykema, 2004) Het programma wordt zeer geschikt geacht voor allochtone jongens. Met enige aanpassingen is het programma ook geschikt gebleken voor meisjes.

Contra-indicaties

In de documentatie over de interventie zijn geen specifieke contra-indicatiecriteria aangegeven. Rots en Water is echter wel een seksespecifiek programma. Het programma is niet geschikt voor gemengde groepen.

Aanpak

Uitgangspunt van Rots en Water is dat jongens met sociaal-emotionele problemen zich in principe meer aangesproken voelen door een psychofysieke benaderingswijze dan door een verbaal cognitieve aanpak. De eerste acht lessen bevatten de fundamentele van het programma; overige lessen behandelen thema's als seksualiteit, zelfverwezenlijking, het maken van eigen keuzes en het vinden van een eigen weg (het Innerlijk Kompas) en spiritualiteit. Een "Rots en Waterles" bestaat altijd voor een groot deel uit fysieke oefening. Belangrijke zaken bij de fysieke oefeningen zijn 'gronden', 'centreren' en 'focussen'. De niet fysieke onderdelen bestaan uit kringgesprekken. Een ander belangrijk onderdeel is het huiswerk: elke les geeft de docent de leerlingen op papier een korte samenvatting van de les mee met vragen die thuis moeten worden gemaakt. Er wordt van tijd tot tijd een stuk van een videoband bekeken waarin thema's rondom contact maken, groepsdruk, geweld en seksueel geweld een rol spelen. Ten slotte kan de leraar ervoor kiezen de lessen af te sluiten met een werkstuk. De training bestaat uit 14 basislessen. Een volledige les neemt gemiddeld 90 minuten in beslag. Afhankelijk van de situatie kan het verstandig zijn op basis van de handleiding zelf kortere lessen samen te stellen.

Werkzame factoren

In de literatuur over Rots en Water worden impliciet enkele werkzame ingrediënten genoemd:

1. De Rots en Waterinterventie is niet beperkt tot het aantal voorgeschreven lessen maar deze biedt voldoende mogelijkheden om het gedachtegoed te verweven met andere programma's op scholen en in clubhuizen. Een permanente aandacht voor de leefwereld van de jongens vanuit Rots en Waterperspectief wordt een zeer werkzaam ingrediënt geacht.

2. Het inhaken op de fysieke ontwikkeling van de jongens, waardoor het stoere gedrag en de neiging tot stoeien en de vechtlust als gegeven en als aanknopingspunt worden aanvaard.
3. Het aansluiten bij de conflictervaringen in de alledaagse situaties.
4. Het maken van huiswerk en eventueel een werkstuk waardoor de jongeren gedwongen worden permanent de relatie te leggen tussen hetgeen in de training aan de orde is en gebeurtenissen in de alledaagse leefsituatie (generalisatie).

Effectiviteit

Er zijn aanwijzingen voor de werkzaamheid van de interventie op basis van één Nederlands veranderingsonderzoek op enkele basisscholen dat positieve effecten laat zien (Clemens, 2004), terwijl er geen studies zijn die het tegendeel bewijzen. Er is een gecontroleerd effectonderzoek bekend naar een enigszins vergelijkbaar programma, het Marietje Kesselsproject. Dit effectonderzoek heeft effecten aangetoond van het betreffende programma op een beperkt aantal van de doelstellingen (Van der Vegt et al., 2001).

Van het Nederlands Panel Jeugdzorg heeft Rots en Water het oordeel 'Theoretisch goed onderbouwd' gekregen.

Meer informatie

De ontwikkelaar / licentiehouder is Freerk Ykema van het Rots en Waterinstituut, te bereiken via www.rotsenwater.nl. Ook informatie over de opleiding tot gecertificeerd Rots en Water trainer is te vinden op deze website.

Voor mensen die in de pedagogische omgeving waarin zij werkzaam zijn - scholen, jeugdzorginstellingen, buurtcentra - het Rots- en Waterprogramma willen uitvoeren, is er een driedaagse Rots en Watertraining. Wie deze training heeft gevolgd ontvangt een certificaat waarmee men gerechtigd is Rots en Waterles te geven aan jongeren.

Voor sessies en opleidingen in Rots en Water in Vlaanderen kan u terecht bij ACHT (Agressie Conflict Hantering Training) via www.achtraining.be.

De uitvoerders van het programma hebben een basisboek (Ykema, 2004) , een handleiding (Ykema, 2002) en videomateriaal tot hun beschikking. Beide boeken zijn verkrijgbaar via Uitgeverij SWP (<http://www.swpbook.com/373>; <http://www.swpbook.com/374>).

Een uitgebreide beschrijving van deze interventie (Elling, 2006), waarop de informatie uit deze fiche gebaseerd is, is te vinden in de databank effectieve jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut: www.jeugdinterventies.nl.

Referenties

- Clemens, J. (2004). *Scriptie Evaluatie Rots en Waterinterventie*. Pedagogische Wetenschappen Universiteit van Amsterdam.
- Elling, M. (2006). *Databank Effectieve Jeugdinterventies: beschrijving 'Rots en Water'*. Utrecht: NIZW Jeugd. Gedownload op 07-02-2012 van www.nji.nl.
- Van der Vegt, A.L., Diepeveen, M., Klerks, M., Voorpostel, M. & De Weerd, M. (2001). *Je verwerken kun je leren, Evaluatie van de Marietje Kesselsprojecten*. Amsterdam: Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt.
- Ykema, F. (2002). *Rots en Water praktijkboek*. SWP, Amsterdam.
- Ykema, F. (2004). *Het Rots en Waterperspectief, Basisboek, een psychofysieke training voor jongens*. SWP, Amsterdam.